

INNHALD

Tradisjonsmusikk 99 %

(Konservert med 0,002 % borsyre $B(OH)_3$)

fele + trekkspel

M Ø Y L L M Å L

BRØDRENE SANDUM

-
- 1 SigridBo-valslen 3:46
 - 2 Skotsk etter Ola Flaten 1:58
 - 3 Springleik etter Skogumsbrørne 2:33
 - 4 Fel-Jakupspringleik 1:45
 - 5 Bismospringleik 2:35
 - 6 Gammelkjæresten 2:15
 - 7 Hansemanns reinlender 3:30
 - 8 Kjersti-Hans 2:51
 - 9 Springleik etter Øyvind Skogum 1:55
 - 10 Møyllmålvalslen 2:40
 - 11 Trillande rundt 2:30
 - 12 Rundhovdin 2:24
 - 13 Skotsk etter Ola Kampen/Maria Øyen 2:30
 - 14 Skotsk etter Ola Kampen/Maria Øyen 1:30
 - 15 Stor i stugun 2:20
 - 16 Vals + reinlender 4:34

U M L E I K J I N

1 SigridBo-valslen

Da 'n Hans ha pappapermisjon fysisste gängen så stælte 'n te ein vals åt kjerringen sine, ho Sigrid, å eilste sånn derest, 'n Bo. Ho Mamma bynte å keilla leiken «SigridBo-valslen», å dæ vart namne.

2 Skotsk etter Ola Flaten

Dette æ ein leik sãm ha fyrst ass stort sett eille åre ass ha spelt i hop. Denna leiken spelte ass au i Ola Sandums familiorkester, å dæ æ ein go' danseleik sãm ass bruka støtt ass spela te dans.

3 Springleik etter Skogums-brørne

Ein tradisjonell springleik sãm ass tykjy ligg gått får samspel mæ fele å trækkspel. Ass ha spelt denne leiken i mange år, å brukte'n ve ei anledning i ope klasse på Landsfæstivale.

4 Fel-Jakupspringleik

Dæ æ goe minne um denne goe springleiken som gjer at 'n æ mæ på plåtun. 'N Hans kjøm i hog denne leiken som sitt bæste kappleikspel. Dæ va på Beitostølen i 2006.

5 Bismospringleik

Eitt tå glansnomrom våre ha vorte denne springleiken. Ass spelte denne leiken i opé klasse på Landsfæstivalé på slutten tå nittitale, å dæ æ mange sãm spør ette denne leiken når ass spela. Leiken æ dæ 'n Mattias Bismo frå Skjåk som ha gjort.

6 Gammelkjæresten

Gammelkjæresten æ ein tå mange danseleikjé ass ha lært tå om onkel Ola Sandum. Dæ va au ein tå di fysisste leikjom ass brukte da ass bynte å låte te dans.

7 Hansemanns reinlender

Da 'n Øyvind skull komponere fysisste leiken sin, va dæ naturle at deinn skull te-eignast 'om Hans. Leiken vart komponert i samarbei mæ 'om Per Slåsletten.

8 Kjersti-Hans

Dette æ Lalmsformé på storleikjé «Fanitullen». Her spela 'n Øyvind sãmå bågåstrækjé sãm 'n Hans, mæ bæljé.

9 Springleik etter Øyvind Skogum

'N Hans fækk væra ein del sjå 'om Øyvind Skogum får å lære nye leikjé gjennom Vågá spelmeinnslag. Dette æ ein tå di fysisste springleikjom 'n lærde, å deinn ha fyrst 'om sãm ein tå favorittspringleikjom sia.

10 Møyllmålvalslen

Denne leiken hørde ass fysisste gängen onde Distriktskappleiken på Oppdal i 1994. Da va dæ 'n Kristen Odde sãm spelte'n. Bæ to færeilska se ti denna valslen, å 'n ha våré favorittleiken vår sia. Ass bynda støtt mæ dessé leikjé når ass tæk upp spele å fela.

11 Trillande rundt

Namne beskriv dæ 'n Hans teinkjé på når 'n spela springleik te dans åt bror sine. 'N Hans ha te-eigna leiken åt 'om Øyvind.

12 Rundhovdin

'N Sjugurd Garmo komponerte mange fine leikjé. Ass leita åfté etté goe danseleikjé når ass ska spela springleik, å denné æ ein tå favorittom, au sjå dansarom.

13 Skotsk etter Ola Kampen/Maria Øyen

Ass va på besøk sjå 'om Ola Grøslund, og han spelte opptak han hadde jort i 1966 med n'Maria Øyen, dotter has Ola Kampé, dein kjænde toraderspelmeinn. Dene skåskan ha ass lært tå opptak med hena og sånné, om Hjalmar Øyen.

14 Skotsk etter Ola Kampen/Maria Øyen

Tå di mange leikjom 'n Ola hadde i upptak mæ 'n Maria Øyen, va dæ ein knallgo skåsk som ass eilder ha høyrst før. Upptake va någå oklårt, så dene tålkingje ha 'n Øyvind lært tå òm Ola og datter has, 'n Kari.

15 Stor i stugun

Rætt å slett ein kjølé go springleik, sãm æ artig å gjevande å spela. Hær æ 'n Hans mæst inspirert tå fårmen sãm 'n Pål Skogum ha på leikjé.

16 Vals + reinlender

Desse to lekjin ha ass lært ette kasættupptak tå 'om Knut Olderlækken frå Lalm. 'N Knut ha eit stort reper-toar, å 'n let mange leikjé sãm ikkje så mange andre spelmeinne i distrikté let. Valsen ha ass kje høyrst før ass feinn 'n på eit gãmålt upptak. Reilendern æ nok ein tå «storgardsleikjom» som 'n Knut har ei eigor fårn på.

Øyvind å Hans Sandum

HANS OG ØYVIND SANDUM

Sandum-brørne Hans, fødd 1980, og Øyvind, fødd 1982, kjem frå Lalm i Vågå kommune, og er oppvaksne i ein heim og eit lokalsamfunn der folkemusikken har hatt ein sentral plass. Foreldra er gode dansarar og folkemusikkutøvarar, og særleg mora, Ingebjørg, er flink til å spela fele med gode kappleiksplasseringar frå ungdomstida. Ho kjem frå Garmo i Lom og er av solid folkemusikkslekt, så det er rimeleg at Hans og Øyvind har mykje tradisjonsmusikk frå grannebygda i tillegg til Lalm. Foreldra i tillegg til andre i nær familie vart difor ein viktig inspirasjon for brørne.

Både byrja å spela da dei var rundt 10 år, og det er naturleg at dei har spelt ein del saman, også på

konkurransar med gode plasseringar. Dei har eit aktivt musikkliv bak seg og har vore med i fleire spel- og dansarlag, i ulike gammaldansgrupper og har elles spelt mykje til dans. Denne solide bakgrunnen og erfaringa viser seg i ein god og spenstig rytme og sans for detaljar i musikken. Dei er trufaste mot tradisjonen, men har også laga leikje sjølve.

HANS spelar fele og har vore A-klasse-spelemann sidan 2001. Han har delteke på mange landskappleikar og mindre kappleikar, og som medlem av Kolden & co var han med og vann Landsfestivalen i gammaldansmusikk i 2002.

ØYVIND spelar trekkspel, både torader og femrader. Han har teke

utdanning i folkemusikk, fyrst folkemusikklinja på Vinstra og deretter Ole Bull Akademiet på Voss. Han har spelt i ulike gammaldansgrupper, lengst i Nordafjells, og har vore med på å vinne landsfestivalen i gruppespel. Ikkje minst har han mange singlar i klassa for torader solo, og nå i 2012 vann han kongepokalen på Landskappleiken på Otta. Det er naturleg at han både har sin eigen cd og elles har vore med på mange produksjonar. I tillegg må det nemnast at han også er god springleikdansar og har gode plasseringar frå fleire kappleikar.

Ola Grøslund

FOLKEMUSIKKEN PÅ LALM

Vær nu avskaffet, du musikkrestykke, som før har været så høyt angenem. Du har forvoldet så mang en ulykke og megen armod i hus og hjem, — Ja, mange har derved i fattigdom svevet igjennem tiden og betlet sit brød, mange ved drukkenskap er bleven røvet ifra sin velstand til vestand og nød.

Dette skal Hansliguten eller Ola Brurusten (1806–1892) ha sagt da han brende opp fela si. Påverka av sterke religiøse straumdarg i tida hadde han kome til at fela var ein syndig reiskap. Likevel var dette unntaket, spelemennene på Lalm brende slett ikkje opp felene, men tok vare på og førte vidare ein rik slåttetradisjon. Få stader har det vore låte så mykje som

her, og det er ei mengd med spelmenn både i fortid og samtid. Lalm har vore eit kraftsenter for folkemusikk i Ottadalen.

Fyrste ruvande spelmannen vi veit noko særleg om, er Ola Sjugurdson Skår (1773–1863), gjerne kalla Gamel-Skårin i ettertid. Han var såkalla forpaktingsspelemann med einereitt på dansespeling innan sitt område, og elles hadde han vore ute på grensevakt først på 1800-talet og importert marsjar og melovittar (menuettar).

Ein annan markert spelmann vart Iva Bråtå (1827–1916), som skulle bli hovudkjelda for dr O M Sandvik i boka Folkemusikk i Gudbrandsdalen. Dessutan vart han læremeister for t. d. Per Brænden, som er særleg

sentral i formidlinga av den gamle musikken til eldre spelemenn i dag.

Ein særleg god dansespelemann var Ola Bråtå (1844–1923), også kalla Turrmoin. Han var far til Ola Skogheim og bestefar til Eidebrørne, eitt av dei store feledynastia på Lalm. Ola, Pål og Petter Eide er hovudpersonar innan vidareføringa av slåttetradisjonen på Lalm. Ein annan sentral folkemusikkfamilie var Skogumsbrørne, i alt sju felespelande brør med dei to eldste, Jakob og Pål, i spissen.

Elles har det vore mange andre sterke spelemannsfamiliar, slike som Kolstad, Sletten, Reiremo, Olderløkken, Ymbjergøyen og Bjørkheim. Her var det sanneleg mange til å føre vidare og forme ein solid slåttetradisjon.

Slåttemusikken her inneheld klare alderdommelege stiltrekk i tonalitet og rytmikk, slikt som svevande tonalitet og ujamn takt, altså taktslaga er ikkje like lange. Elles har det vore brukt ein del posisjonsspel, mellom anna ein serie med springleikar spelte i andre og særleg tredje posisjon. I samspel var det vanleg å spela grovt og grant, eller uppe og ne're som det gjerne vart sagt.

Lalmsmusikken har altså ei lang og sterk fortid, men det er få ungdommar på Lalm i dag som spelar folkemusikk. På denne bakgrunnen blir Hans og Øyvind Sandum særleg viktige og sentrale.

Ola Grøslund

HANS AND ØYVIND SANDUM

The Sandum brothers Hans, born in 1980, and Øyvind, born in 1982, are from Lalm in Vågå township, and grew up in a home and a local community where folk music held a central position. Their parents are good dancers and folk musicians, and their mother, Ingebjørg, is particularly good at playing fiddle, with good kappleik placings from her youth. She comes from Garmo in Lom and is from a solid folk music family, so it is natural that Hans and Øyvind have a great deal of traditional music from the neighbouring district in addition to Lalm. Their parents, as well as

other members of their family, were therefore an important inspiration for the brothers.

Both of them began playing when they were around 10 years old, and they have naturally played quite a bit together, including in competitions, where they have earned good placings. They have an active life in music behind them and have participated in several folk music and dance groups, in various gammaldans groups, and have otherwise played a great deal for dance. This solid background and experience is made evident in a good, dynamic rhythm and a sense for detail

in the music. They are faithful to the tradition, but have also composed tunes themselves.

HANS plays fiddle and has been an A-class fiddler since 2001. He has participated in many landskappleikar (Norway's annual national folk music competition) and smaller kappleikar, and as a member of Kolden & co he won Landsfestivalen i gammaldansmusikk in 2000.

ØYVIND plays accordion, both two-row diatonic and five-row chromatic button accordion. He has taken an education in folk music, studying first in the folk music program

in Vinstra and then at the Ole Bull Academy in Voss. He has played in various gammaldans groups, longest in the group Nordafjells, and has won landsfestivalen in ensemble playing. Not least, he has won the class for solo two-row button accordion many times, and in 2012 he won the royal trophy at Landskappleiken in Otta. It is natural that he both has his own CD and has otherwise contributed on many productions. In addition, it must be mentioned that he is also a good springleik dancer and has earned good placings at several kappleikar.

Ola Grøslund

TAKK

Fysst á fræmst vil áss takke 'o mamma á 'n pappa,
'o Ingebjørg á 'n Bjørn Sandum, får go uppføljing á tålmodogheit
i uppvekté. Dø m ha støtt vøre ovurderlege kjøylðo á motivatore
i fãrhøyll te musikkjé vøre.

Takk át 'o Sigrid, 'n Bo á 'n Wilmer, får at døkk ha gjeve áss ti te
á gjennumføre dette prosjekte.

Eillers má áss takke dø m sãm ha vøre sã rause mæ á lære burt eille
dessa goe leikjin át áss. Ein spesiell takk át 'om Ola Grøslund sãm
ha vøre te go' hjølp jennum heile prosjekte.

Takk át Ola Sandum, Pål Bratås á Rolv Odde får lãn tã instrument.

Takk át Eldbjørg Reiremo får at áss fækk lãn Gamel-Reiremo sãm
innspelingslokale.

Takk át Norsk kulturråd, Fond for utøvende og Rff får økonomisk støtte.

Sist, á ikkje minst, ønskje áss á takke eille sãm áss ha fått lãv te á
spela i hop mæ uppi jennum åre.

Innspilt: Heidal, september 2012.

Tekniker/miksing/mastring: Fridtjof Lindeman/ Strype Audio

Produsent: Niels J. Røine

Grafisk formgjeving: Eva Karlsson

Foto: Hans Thoursie og Harry DJ

Økonomisk støtte: Norsk kulturråd, Fond for utøvende kunstnere
og Rådet for folkemusikk og folkedans